

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrť leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrť leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insetate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 29. novembra 1895.

Politiški oddelek.

Po volitvah.

Končane so volitve, ki pa za narodno stranko niso bile posebno ugodne. Kakšne posledice bodo imele, to bode pač še le pokazala prihodnjost. V novem deželnem zboru bode mnogo novih močij in videli bodemo, če bodo te moči zares kaj poživele deželnozborsko delovanje. Pričakujemo, da bode deželni zbor v narodnem oziru kazal svojo odločnost, vsaj se govori, da hočejo nekateri novi poslanci prejšnje učiti narodnega radikalizma. Veselilo bode nas, če iz njih besed tudi dejanja postanejo.

Dela novemu deželnemu zboru ne bode manjkalo in že danes rečemo, da bode v vsem moral jako varčno postopati in bode smel denar trositi samo za neobhodno potrebne stvari. Treba bode pozidati deželna poslopja, ko jih je porušil potres, treba bode pa tudi gledati, kje se dobi nadomestilo za odpadek državnega prinosa za deželnoodvezni zaklad.

Tako pa tudi mnogo družih potrebnih gospodarskih del. Treba bode urejati reke, skrbeti za osuševanje barja, da ne govorimo o družih sedaj že navadnih potrebah. Naši poslanci morali bodo torej dobro ogledati vsak deželni groš, predno ga izdajo.

Mej deželnimi poslanci je tudi nekaj kmetov, ki bodo lahko dajali pojasnila drugim poslancem o potrebah našega kmeta. Na njih je, da pokažejo svetu, da je kmet tudi sposoben za narodnega zastopnika. Že dolgo se po družih deželah razlega glas, da naj kmet voli kmeta in polagoma tudi pri nas utegne obveljati to geslo. Da je kmet sposoben za deželnozborskega zastopnika, to se je pokazalo baš na Danskem, kjer so baš kmetje bili boj za ustavne pravice ne le z vlado, temveč celo s krono, in to z vspehom.

Seveda je treba, če hoče kmet vspešno skrbeti za svoje koristi, da ima potrebno izobrazbo. Zato pa kmetski zastopniki morajo obračati vso pozornost narodni izobrazbi,

ako se zavedajo svoje dolžnosti, če bi morda to tudi kakemu starokopitnežu ne bilo ljubo.

Če se tako dovolj razširi izobraženost, utegne priti čas, da kmetu sploh ne bode treba iskati poslancev mej družimi stanovmi, temveč bode vedno imel sam dovolj sposobnih mož, in to mož, ki ne bodo za družimi capljali, temveč bodo imeli svojo glavo in bodo znali svoji besedi pridobiti tudi veljavo.

Hude borbe so bile ob volitvah in te borbe mora obžalovati vsak slovenski rodoljub. S takim postopanjem se le smešimo pred svetom. Vse, kar si po volitvah drug družim očitamo, izvedo Nemci in potem poznajo naše slabe strani, katere znajo potem izkoristiti. Take borbe zapuste za seboj vselej žalostne sledove, složno delovanje ovirajo. Ne segajo le na politično, temveč tudi na narodnogospodarsko in literarno polje. Če tako dalje pojde, se ne bode nobena stvar več presojevala po njeni vrednosti, temveč se bode le vprašalo po političnem prepričanju dotičnika. Prepričanje se po tem takem zanaša celo v rodbine, kar škoduje vsakemu rednemu življenju.

Politični boji bode duševne sile naroda, ako ostanejo v pravih mejah; ako strasti prestopijo meje, pa taki boji le razrušujejo. Zaradi mejsebojnih političnih bojev so že poginile celo države. Taki boji so vselej škodljivi, kadar se strankarski interesi stavijo nad narodne. Tudi je obžalovati, da se pri izbiranju kandidatov v taci družih hudih borbah nič ne gleda na sposobnosti dotičnika, da se le ukloni vodstvu stranke. Tako se prav lahko pripeti, da pridejo v zbor ljudje, ki niso sposobni za poslanstvo, kateri vzlic temu, da potem več let sedé v zboru, vendar o vsem delovanju nobenega pravega pojma ne dobe.

Pri volitvi je palo vsled hude volilne borbe več zaslužnih mož. Tako ni več voljen g. Luka Svetec. Ta mož je kremenit naroden značaj in ima mnogo skušenj. Tudi v prejšnjih letih je mnogo pretrpel zaradi narodnega prepričanja. Njegovi sedanji nasprotniki ne poznajo žalostnih časov, ko je še bilo treba poguma, ako je kdo hotel biti Slovenec. Posebno se je izkoriščalo proti njemu to, da je notar in je ugovarjajoč odpravi legalizacije go-

voril za lastno korist. Tu ne bomo razpravljali o tem, je li legalizacija potrebna ali ne. O tem vladajo lahko različna mnenja, ki se dajo dostojno zagovarjati. Toda reči moramo, to ni nič tacega, če je notar stvar zagovarjal; če bi to že bilo tak greh, potem bi tudi ne smel kmet zagovarjati kmetskih koristij, obrtnik ne obrtnijskih, duhovnik ne duhovskih, vsakemu bi se lahko očitalo, lejte ga požeruha, nič drugega mu ni mari, kakor žep njegov. S takim hujskanjem proti stanovom se pač družemu ne koristi, kakor nasprotnikom sedanjega društvenega reda. Anarhisti in drugi podobni ljudje se nikdar bolj ne vesele, ako se kmet in obrtnik hujskati proti uradnikom, odvetnikom, notarjem in duhovnikom. Čim bolj se zaseje mej razne slovenske družbe sovraštvo, tem bolj se je bati taci nasilstev.

Politični agitatorji večkrat ne pomislijo, kako z nevarnim orožjem da igrajo. Mi zatorej želimo, da se pomirijo strasti, ki so se razburile pri volitvah in da se vsi slovenski poslanci kmalu zjedinijo pod staro narodno zastavo. Če se to ne zgodi, bodo pa v naši deželi gospodovali Nemci. Ker nobena stranka ne bode v večini, bodo odločevali nemški glasovi in to pač ne Slovincem na korist. Čim bolj se bodeta obe stranki poganjali za njih prijateljstvo, tem bolj prevzetni bodo, in uresničevale se bodo pesnikove besede: „Le tujcem svit se v Kranji žari“.

Politični pregled.

Slovenska stolica v Gradcu. — Pri posvetovanju v budgetu za visoke šole je poslanec Klun sprožil misel, da se osnuje stolica za slovenščino na graškem vseučilišči. Učni minister je obljubil, da se bode oziral na to stvar.

Vse za vero, dom cesarja. — „Slov. Gospodar“ piše: To je naše staro geslo, in naši poslanci so nam obljubili, po tem geslu se zvesto ravnati. So-li se držali tega gesla v važnem boji, ki se bje sedaj na Dunaji zoper Luegerja in njegovo stranko? Da Lueger ni dobil potrjenja, s tem smo mi lahko zadovoljni, tako trdi člankar „Südst. Post“ Mi pa trdimo, da ne, in večina zavednega ljudstva našega pravi istotako. Lueger je nemškega rodu, in če to javno izreče, mu-li smeš zameriti? Da bi pa on hotel zatirati nemške narode, to je drzna trditev. Če se je zavezal z nemškimi nacijonalci, storil je to zato, da otme Dunaj liberalnega jarma. In ko je ž njimi dosegel to zmago, je rekel, da bo kot župan gledal, da ostane Dunaj nemško in katoliško mesto. Da je ob času, ko se je bil volilni boj na Dunaju, ostal zvest svojim zaveznikom ter ni glasoval, da mora biti slovensko-nemška gimnazija ravno v Celji, zaradi tega zamore njegov nasprotnik postati le oni, kdor še ni nikoli stal na čelu volilnega boja, kdor ne zna ali neče uvaževati propada židovskega liberalizma na Dunaju, in kdor vse presoja le z ozkega narodnega stališča. Lueger je mož, ki se ne sramuje očitno izreči, da je krščanski mož; on je mož, ki navdušeno zagovarja načela in koristi krščanske vere ter pogumno nastopa zoper nje klete sovražnike. Od grofa Hohenvarta se jaz kaj takega ne spominjam. Če je grof-minister žaljen, tedaj pogumno nastopi, če je pa Bog zasmehovan in naša sveta cerkev napadena, ali bi bil z jednako unemo nastopil v obrambo ali v državnem zboru ali v kakšnem zborovanju kaličanov, tega še nisem slišal. So-li tedaj zvesti našemu geslu poslanci, ki gredo s Hohenvartom proti Luegerju? „Vse za

vero!“ Dve reči ima naš narod, ki mu morate biti dragi kot očesi, to je vera naša in materin jezik. Kdor podpiše te besede našega Slomškega, ta potem ne sme občutiti vsake smeti v narodnem očesu, po verskem pa se mirno pustiti biti s pestmi. Da gre grof Hohenvart z grofom Badenijem rajši, kakor z — Luegerjem, to je umevno, kakor je umevno, če je vodja Hohenvart nasprotnik vodji Luegerju, zakaj redko kdo ima tisto nesebičnost, da bi rekel s sv. Janezom Krstnikom: „On mora rasti, a jaz pojemati“ (Jan. 3, 30); a težko je umeti, zakaj bi bil zastopnik ljudstva, ki je toliko hudega prestalo in še trpi od židovskega liberalizma, zakaj bi bil nasprotnik zmagovalcu tega nasilnika? Tudi za Klunom ne more iti noben poslanec ki si hoče rešiti zaupanje pri svojih volilcih. Poslanec Klun se da doma na Kranjskem v listu, ki imenuje boj na Dunaji boj mej vero in neverstvom, priporočati kot kandidat katoliške stranke zoper liberalno, na Dunaji gre z liberalno stranko in madjarskimi framasoni zoper krščanskega Luegerja; poslanec Klun pozdravlja zbrane krščanske socijaliste v Zagorju na Kranjskem, na Dunaji kljune rad po krščanskih socijalistih, kedar in kolikor le more. Mi na Štajerskem bi rekli takemu zastopniku s pesnikom: „Po vetru plašč kaže, mož sebičen — tedaj hodi z Bogom!“

Katoliška ljudska stranka. — Osnovana se je sedaj ljudska katoliška stranka iz poslancev, ki so izstopili iz Hohenvartovega kluba, in nekaterih drugih poslancev. Predsednikom novega kluba so izbrali barona Dipaulija, namestnikom [njegovim pa Ebenhocha. V vsem je pristopilo novi stranki 17 poslancev. Nova stranka ne bode vladi delala opozicije, temveč jo bode podpirala v vseh vprašanjih, ki ne nasprotujejo katoliškemu načelom. Osnova nove katoliške stranke naznanila se je škofom.

Schorn — umirovljen. — Poslanec Schorn, ki je zastopal tirolski okraj Brixen, je vpokojen. Bil je okrajni glavar in sicer zadnji čas dodeljen namestništvu v Inomostu. Schorn je bil član Hohenvartovega kluba, a je zaradi Luegerjeve zadeve iz kluba izstopil. Naravno je, da je to vzbudilo pozornost, da je baš sedaj upokojen, ko je šel tako rekoč v opozicijo.

Izročeni Schneider. — Korneuburško sodišče je zahtevalo, da se začne preiskava proti protisemitskemu poslancu Schneiderju zaradi nekega govora, v katerem je napadal žide. Zastonj so dokazovali protisemitski govorniki, da se je vse to že pisalo in govorilo, kar je Schneider trdil, zastonj je Schneider sam podpiral svojo trditev s fakti, velika večina se je izrekla za to, da se Schneider toži in se mu tako zamaše usta, da ne bode mogel zabavljati proti židom. Ta razprava je očitno pokazala, da ima zjedinjena levica še vedno odločilno besedo v državnem zboru. Veliko poslancev se je odtegnilo glasovanju, ker se niso upali glasovati proti vladi, ki je zoper protisemite, za izročitev Schneiderja, pa glasovati niso marali. Jedino protisemite, Mladočehi in Kronawetter so se upali oglasiti proti izročitvi.

Praški nadškof Schönborn je ob volitvah naročil duhovnikom, da naj ne nasprotujejo mišljenju prebivalstva, ker je ugledu duhovščine škodljivo, ako duhovnik nasprotuje svoji občini. Dovolil je duhovščini tudi, da lahko voli Mladočehe.

Deželnozbornske volitve na Češkem so popolnoma uničile staročeško stranko. V kmetskih občinah je voljeno 44 Mladočehov, 26 nemških liberalcev, 3 nemški nacijonalci, 1 Staročeh in 1 divjak in 3 pristaši kmetske stranke. — V mestih je voljenih 37 Mladočehov, 20 nemških liberalcev, 10 nemških nacijonalcev, 1 češki radikalec in jeden krščanski socijalist. V trgovskih zbornicah je voljenih 5 nemških liberalcev, 7 Mladočehov in 1 Staročeh. Veleposestvo je pa volilo jedino konservativce. Nemški nacijonalci ne mislijo osnovati svojega kluba. Vstopili bodo v skupni nemški klub in bodo v njem posebna skupina. Voljeni Staročehi se pa najbrž združijo z Mladočehi, ravno tako tudi pristaši češke kmetske